

KMETSKI LIST

Številka 27

Ljubljana dne 5. julija 1939

Leto XXI

Naš vsakdanji kruh

Med vprašanja, ki odločajo o zadovoljstvu in nezadovoljstvu, o mirnem sožitju in revolucijah, pa celo o vojni in miru, spada prvenstveno vprašanje kruha.

Kruh, prehrana, je nujna in neobhodna podlaga za človekovo življenje. Celo v molitvi kliče kristjan dan za dnem: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh —«

Zato vidimo povsod, da si pametni gospodarji in pametni politiki, pa naj vodijo male ali velike družabno-organizirane edinice, prizadevajo najprej ugodno rešiti vprašanje kruha za vse sloje. S tem je ustvarjena podlaga za zadovoljstvo, ki je pogoj za vsako konstruktivno (tvorno in ustvarjajoče) delo.

Bogastvo prirode

Območje naše države se s svojim ozemljem razteza po tako ugodnih in plodnih tleh, da tu kruha ne primanjkuje. Saj je naš Banat med najpomembnejšimi žitnicami Evrope. Žito, zlasti pšenico izvažamo v tolikšni meri, da so nekateri predeli Evrope življenjsko navezani na naš izvoz.

Ta sončna stran pozna pa tudi svojo senčno plat. Ker ni vsa država poljedelsko tako plodna, so nekateri predeli primorani tudi doma kupovati banaško žito. Med te spada zlasti naša Slovenija, ki pokupi letno do 800 tisoč vagonov banaškega žita, oziroma moke.

To je pač razumljivo. Slovenija je večinoma gorata in skalovita, spada deloma v območje Krasa, deloma v alpsko in subalpsko. Glavni vir njenih kmetijskih dohodkov so gozdovi in živinoreja, medtem ko je žitnega pridelka skoraj povsod celo za najskromnejšo domačo potrebo premalo.

Kot precej industrializirana pokrajina ima Slovenija več delavskih revirjev s številnim prebivalstvom, ki se sploh ne more baviti s poljedelstvom v omembe vrednem obsegu.

Poleg tega se razvija pri nas tujski promet in s tem večja konzum moke. Vse to nas sili na uvoz žita iz drugih, v tem pogledu bogatejših predelov države.

Vprašanje izmenjave blaga

Okolnost sama na sebi ne bi pomenila nič hudega in bi lahko bila nam, ki kupujemo, in onim, od katerih kupujemo, v gospodarski blagor. Saj je izmenjava blaga med posameznimi pokrajinami iste države ogromnega gospodarskega pomena in pomeni vez res složnega in uspešnega sožitja.

Toda to velja le pod enim pogojem. Ta izmenjava mora sloneti na temelju pravičnosti. V nasprotnem primeru hrani vselej v sebi kali nejevolje in sporov, ki povzro-

čajo sicer nepotrebna, v takem primeru pa vendar neizogibna trenja.

Najmanj, kar smemo pričakovati, bi bilo to, da žito kupujemo doma po isti ceni, ki velja na svetovnem trgu.

Pomagajmo potrebnim

Ako že morajo biti take intervencije kakor je bila zadnja v korist žitnih cen, naj bi merodajni izbrali kak drug kmetijski pridelek, ki ga prideluje naš živelj po vsej državi. Tako imamo po vsej državi razširjeno živinorejo v najširšem pomenu besede, od najmanjše perutnine in drobnice do plemenitih pasem goveje živine in konj.

Tu bi tak poseg v primerni obliki nemara koristil. Vsekakor bi denar iz njega vsaj res prišel v roke najpotrebnejšemu kmetškemu človeku in delavcu. Saj ni bajte, kjer ne bi okrog nje brskalo nekaj kokoši. Povsod mekeče kaka koza, nekaj ovac, ali

muka nekaj živinčet, pa magari da je tudi ena sama kravica!

In to, prav to so gospodarsko najsihekajši in oblastvene pomoči najbolj potrebni ljudje! Pošteno vrše svoje dolžnosti in ob najskromnejših življenjskih pogojih opravljajo v težkih razmerah in ob trdih pogojih svoja opravila. Če še pomislimo, da iz njih vrst v boju država črpa glavni kader braniteljev, v mirnem času pa pomenijo življenjsko rezervo za obnavljanje in pomlajevanje vseh drugih slojev, potem nam mora vsakdo priznati, da je naš klic v vsakem oziru utemeljen in upravičen.

Zato pričakujemo, da ga bodo pravilno razumeli tudi tisti, ki jim je namenjen. V tako važnih in globoko v narodovo življenje segajočih vprašanjih morajo umolkniti in se umakniti vsi drugi oziri. Edino merilo in vodilo mora postati in ostati — blagor naroda.

Vzgon kmetске mladine

Za srečo in skupnost vasi se kmetška mladina bori!

Da dostojno počasti in proslavi kmetško delo je priredilo v nedeljo, 2. julija Društvo kmetških fantov in deklet v Smartnem ob Dreti praznik kmetškega dela, ki se je spremenil v veličastno manifestacijo kmetške misli, kakršnih je na našem podeželju vedno več. Kmetška mladina v Smartnem se je pridružila ostali slovenski kmetški mladini, ki nedeljo za nedeljo manifestira za pravice kmetstva in čast kmetškega dela.

Ob drugi uri popoldne se je zbrala v Krašah krasna povorka kmetške mladine. Na čelu povorke so jezdili konjeniki z zeleno zastavo v sredi; njim je sledila godba. Za godbo so korakali funkcionarji, za njimi kosci, grabljice, mali kosci in male grabljice, nato pa množica občinstva. Med igranjem godbe je kmetška mladina strumno korakala, prepevala in vriskala. Vzklikov kmetški svobodi, delu, Matiji Gubeu, vaški skupnosti, slovenski zemlji in državi ni bilo konca. Tem vzklikom so se pridružili vsi, ki čutijo in mislijo s pogumno mladino.

Po prihodu povorke na tekmovališče, kjer je pozdravljala tisočglavo množico slavolok z napisom: »Za srečo in skupnost vasi se kmetška mladina bori«, je stopil na govorniški oder tovariš Martin Levar in pozdravil v imenu društva vso množico, ki se je gnetla okrog tekmovališča.

Nato je povzel besedo delegat Zveze kmetški hantov in deklet tajnik tov. Ivan Nemec. V krasnem, globoko zasnovanem govoru je podčrtal pomen slovenske zemlje, ki jo žuljave roke negujejo že celo tisočletje. Kmetška mladina ne bo nikdar in nikoli dopustila, da bi po-

stala slovenska zemlja plen nenasitnih tujih zrel. Boriti se hočemo za njeno svobodo do poslednje kaplje krvi, da bo slovenska zemlja prosta vseh kvarnih in škodljivih vplivov. Slovenska zemlja je naša in mora ostati naša last, da bo na njej gospodoval svoboden slovenski kmetški rod! Pri-trjevanja tako globoko zajetemu govoru tovariša Nemca ni bilo konca. Šele ko so zamahnili na dano znamenje kosci, se je poleglo navdušenje, kateremu je sledilo zanimanje za tekmo.

Hitro je minil čas, ko je dvignil v zrak koso prvi tekmovalec, da je končal svoje delo. Njemu so sledili v kratkih presledkih ostali in po preteku nekaj minut je bila vsa površina pokošena. Ocenjevalna komisija je pričela z delom in prisodila prvo nagrado tov. Francu Staradovniku.

Na bližnjem vrhu pa se je pričelo veselo rajanje mladine in drugih, ki se niso plašili grozečih oblakov, ki so obetali skozi ves dan dež.

Kmetško mladinska manifestacija v Smartnem ob Dreti je utrdila kmetško misel v zgornji Savinjski dolini, narodno zavest in ljubezen do slovenske zemlje, ki je nam prav v današnjih časih tako potrebna. V slogi in delu vstaja slovenska vas in gre novi in lepši bodočnosti nasproti. Vse kar je zdravo gre v kmetško mladino in tako je bilo v nedeljo tudi v Smartnem ob Dreti.

Ko prečitata Kmetški list, dajte ga lepo v šep in pokažite ga sosedu. Opozorite ga na važnejše članke, ki so pisani v duhu kmetškega pokreta. Ne bo vam treba tega ponoviti trikrat, pa boste imeli pridobitnega novega naročnika za prihodnje leto.

Hči in doto

Nedeljsko »Jutro« objavlja odločbo sodišča, da morajo starši dati hčeri doto, ako se omoži.

V §§ 1220 do 1222 obč. d. z. je povedano, da so starši ob poroki hčere dolžni dati svojemu stanu in premoženju primerno doto. Če starši te dolžnosti nočejo izpolniti, ima hči pravico pri nepravdnem sodišču predlagati, da ji sodišče določi doto. Torej ni potrebna tožba, namreč lahko hči, ki zahteva doto, z navadno enostavno vlogo predlaga ali pa da na zapisnik pri sodišču, da naj sodišče določi doto. Sodišče odredi na to čimbolj zaupne poizvedbe — nikakor ne po policiji ali orožnikih — in izda na to sklep — ne sodbo. Prednost tega postopka je, da ne nastanejo dolgotrajne pravde, ki so navadno zelo drage, da strankam ni treba, da bi bile zastopane po odvetnikih in da je treba plačati le majhen kolek za vlogo in za rešitev. Starši pa lahko odklanjajo izplačilo dote, ako imajo pravične razloge, da odrečejo poroko. Navedli bomo tak primer, ki se je obravnaval pred nepravdnim sodiščem.

Cilka se je omožila proti očetovi volji, bila pa je že polnoletna. Ker ji oče ni hotel dati primerne dote, je ona predlagala pri sodišču, da se ji določi doto. Oče se je temu protivil in navajal, da je hči ušla od doma brez slovesa in se poročila brez njegovega privolenja, razen tega je odnesla od hiše gotovine in drugih premičnin v vrednosti najmanj 25.000 din. Na podlagi uvedenih poizvedb je sodišče ugotovilo, da so očetove nepremičnine po odbitku hipotek vredne okrog 700.000 din, da je njegova žena, torej Cilka mati, že 11 let bolna in da ima še eno hčer,

ki je že sicer dobro poročena in preskrbljena, vendar pa ima še dedno pravico po očetu. Glede Cilkega moža se ni nič slabega ugotovilo, nasprotno, da je sin trdnega posestnika, priden in delaven in da imajo v njegovi rodbini celo akademika.

Sodišče je priznalo doto v višini 100.000 din z naslednjo utemeljitvijo: Po § 1222 obč. d. z. je oče upravičen odkloniti doto, ako sodišče izreče, da oče iz utemeljenih razlogov ne odobrava poroke. Oče ni navedel nikakega uvaževanja vrednega zazloga. Ako se nudi polnoletnemu dekletu prilika poroke po njenem srčnem nagnjenju, ji oče tega ne more upravičeno zabraniti, ako proti ženinu nima pomislekov iz takih okolištin, ki bi uničile ugled očeta ali njegove rodbine ali hčere, ali bi ogrozile hčer in dobrobit v kateremkoli pogledu. Tako je prišlo sodišče da zaključka, da je oče dolžan dati svoji hčeri doto, ki je glede na očetov stan in premoženje primerna v določeni višini.

Proti tej odločbi sta se pritožila oče in hči, toda prizivno sodišče je obe pritožbi zavrnilo in potrdilo odločbo okrajnega sodišča, na Stol sedmorice pa se stranki nista pritožili, pripominimo pa, da je najvišje sodišče v sličnih primerih zavzemalo enako stališče.

Delavska Politika prinaša poročilo o kongresu Zveze mest v Beogradu z resolucijo, ki je bila sprejeta. Na koncu pravi Delavska Politika: »Kongres pa ni sprejel nobenih predlogov glede izvedbe občinskih volitev v mestih oz. spremembe določb o volitvah občinskih zastopstev v zakonu o mestnih občinah, ki bo že skoro 10 let v veljavi.«

danes precej pogrešamo, naj bi bile pred vsem naše vodnice pri delu za narodne pravice in narodovo osvoboditev.«

»Trgovski list« razpravlja o sporazumu in ugotavlja:

»Toda sporazum je neločljivo zvezan še z drugimi pridobitvami. Ni mogoče sporazum, ki ne bi utrdil tudi državljanskih svoboščin vseh Jugoslovancev, ki ne bi dal ljudski volji in ljudskemu zastopstvu zopet prave veljave. Kadar bo sklenjen sporazum, ne bo več mogoče, da bi se vsak teden ustanovljali novi fond, da bi se z njimi uvajala vedno nova bremena, da bi se z vedno novimi predpisi ovirali poslovni posli. Kadar pride sporazum, takrat bo padel tudi birokratizem z vsemi svojimi slabimi učinki. Novo življenje se bo pričelo s sporazumom.

Kajti globoki smisel sporazuma je ta, da izvrši vse to, kar je obljubljal pravilno pojmovani Vidov dan. Vidovo zarjo resnične svobode in enakopravnosti naj prinese sporazum, da bodo Jugoslovani rešeni ne le nadvlade tujca, temveč tudi svojih notranjih preprirov in da se bo začelo ono svobodno in ono polno nacionalno življenje, o katerem so sanjali vsi, ki so iz kulta Vidovega dne delali za dan jugoslovanskega vstajenja.«

»Delavska politika« razpravlja o politični kulturi pri nas in ugotavlja:

»Vsa gibanja, brez izjeme, žive od samega zasmehovanja nasprotnikov ali gest, ki pomenijo razkrajanje vsake porajajoče se koncepcije za zbiranje konstruktivnih sil. Eni delajo to z omalovaževanjem, eni s smešenjem, eni s preprečevanjem denunciacij, torej z vsemi metodami, ki morejo imeti edinole razkrajajoči učinek na pametne in bedaste ideologije. To pomeni, da je politična kultura pri nas globoko padla, da je težko zastrupljena in da imamo v sredi javnega življenja mnogo zastrupljenčev, ki jim pa ne moremo stopiti na prste.

Pri nas je treba politično moralno dvigniti. In kdo naj jo dvigne? Pokvarjenci je ne bodo, ker so oni krivi današnjih političnih razmer.«

Začetek šolskega leta

na banovinski kmetijski šoli v Rakičanu pri Murski Soboti

Na banovinski kmetijski šoli v Rakičanu se začne novo šolsko leto dne 1. oktobra 1939. Šola je enoletna in traja od 1. oktobra do 31. avgusta. Šolsko posestvo obsega 97 ha obdelovalne zemlje in 245 ha gozda. Na tej površini se goje vse kmetijske panoge v takem obsegu, da tvori zavodova kmetija zaokroženo gospodarsko enoto zase, ki zadostuje v dovoljni meri za teoretični in praktični pouk iz vseh kmetijskih panog, predvsem pa iz poljedelstva, živinoreje, sadjarstva in deloma tudi iz vinarstva. Ob tej razvrstitvi panog si prisvojijo učenci s teoretično naobrazbo tudi praktično znanje, da ga lahko po dovršitvi šole s pridom uporabljajo na domačih posestvih. Vsi gojenci stanujejo v zavodu, kjer imajo hrano in vso drugo oskrbo. Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let in ne večja od 25 let ter z dobrim uspehom dovršena ljudska šola. Mesečna vzdrževalnina se določi po premoženjskih razmerah prosilcev ter znaša 75 din do največ 300 din.

Prošnje za sprejem (banovinski kolek 10 din) je poslati ravnateljstvu banovinske kmetijske šole v Rakičanu pri Murski Soboti takoj, najkasneje pa do 20. avgusta 1939 in priložiti: 1. krstni list, 2. domovnico, 3. odpustnico, odnosno zadnje šolsko spričevalo, 4. spričevalo o navedenosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole, 5. obvezno izjavo staršev, odnosno varuha (banovinski kolek 4 din), da bodo krili stroške šolanja, 6. obvezno izjavo staršev ali varuha (banovinski kolek 4 din), ki računajo na banovinsko ali kako drugo podporo iz javnih sredstev, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domačem posestvu, v nasprotnem primeru pa povrnejo zavodu iz javnih sredstev prejete podpore. 7. Davčno ali občinsko potrdilo o imovinskem stanju, o velikosti posestva in o višini neposrednih davkov pri vseh onih prosilcih, ki reflektirajo na znižanje vzdrževalnine.

Pridni sinovi manj premožnih posestnikov pa naj obenem zaprosijo za primerno mesečno podporo pri pristojnih sreskih kmetijskih odborih. O sprejemu se obveste prosilci pismeno. Vsa nadaljnja pojasnila daje na željo ravnateljstvo.

Zgradba sadnih sušilnic

Ministrstvo za kmetijstvo je odobrilo posebne zneske, ki se bodo podeljevali zadrugam in posameznim kmetom kot podpora za zgradbo sadnih sušilnic. V te svrhe je bilo nakazanih 900.000 dinarjev. Od te vsote dobi: kr. banska uprava v Sarajevu 324.000 din, banska uprava v Novem Sadu 153.000 dinarjev, v Banjaluki 135.000 dinarjev, na Cetinju 90.000 din, v Zagrebu 72.000 din, v Ljubljani 72.000 din, v Splitu in Skoplju po 27.000 dinarjev. Banske uprave bodo iz podeljene vsote dajale podporo za zgraditev modernih sušilnic sistema dr. Stojković, velikega tipa, po potrebi pa tudi za zgraditev sušilnic sistema dr. Stojković malega tipa, sistema Glavinič ali kakega drugega sistema. Podpora bodo dobili oni sadjarji, ki imajo na svojem zemljišču večje število sadnih dreves, a zaradi slabega gnotnega stanja ne morejo iz lastnih sredstev zgraditi sušilnic. Za vsako posamezno Stojkovićevo sušilnico velikega tipa more znašati podpora največ 4000 din, za Glaviničevo ali Stojkovićevo sušilnico malega tipa pa največ 1500 din, za vse ostale tipe sušilnic pa največ tretjino resničnih stroškov za njeno zgraditev oziroma nabavko.

Najvernejši glasnik slovenskega podeželja je že dvajset let Kmetški list. Prijatelji, odprite mu vrata v vsako pošteno kmetško hišo!

Kaj pravijo?

»Nova pravda« pomembno kliče: Na vsak način in brezpogojno pa se morajo prepričati še o pravem času usodne napake iz prejšnjih let, ko smo izvozili v tujino preveč žita po nizkih cenah, pozneje smo pa morali sami za drag denar kupovati pšenico v inozemstvu, dočim so cele pokrajine v pasivnejših predelih naše domovine dobesedno stradale in mnogokje ljudje leto in dan niso videli kruha na svoji mizi.

»Delavska pravica« objavlja v zadnji številki na 4. strani tale biblijski odlomek, ki ga za njo ponatiskujemo:

»Gorje vam, slepi vodniki, ki pravite: Če kdo priseže pri templju, ni nič, če pa kdo priseže pri tempeljskem zlatu, je vezan. Neumneži in slepci! Kaj je vendar več, zlato ali tempelj, ki zlato posvečuje? In če kdo priseže pri oltarju, ni nič, če pa kdo priseže pri daru, ki je na njem, je vezan. Slepci! Kaj je vendar več, dar ali oltar, ki dar posvečuje? Kdor torej priseže pri oltarju, priseže pri njem in pri vsem, kar je na njem; in kdor priseže pri templju, priseže pri njem in pri tistem, ki prebiva v njem; in kdor priseže pri prestolu božjem in pri tistem, ki sedi na njem. (Mt. 23, 16. do 23. vrst.)«

»Delavska politika« ugotavlja: »Naša nacionalna bitnost je pa demokratična in socialna. Zaradi tega odgovarjata tudi le ti dve bitnosti civilizaciji našega naroda.«

Ob 70 letnici slovenskih taborov objavlja »Istra« pomemben članek, ki se končuje s temle klicem:

»Tudi danes, ko obnavljamo ob tej važni obletnici spomin na te tabore, se moramo zavedati važnosti takih narodnih gibanj in se ob njih vzgajati in učiti. Danes, ko se bore mali narodi za obstanek, nam morajo služiti ti prvi slovenski tabori za vzgled v enotnosti, borbenosti in požrtvovalnosti, ki jo je takrat slovensko ljudstvo tako jasno očitovalo. Te lastnosti, ki jih morda

Doma in drugod

Rojstni dan kraljeviča Andreja

Na Vidov dan je praznoval svoj deseti rojstni dan najmlajši jugoslov. kraljevič Andrej in najmlajši brat našega kralja. Kraljevič Andrej se je rodil pred desetimi leti na Vidov dan na Bledu, kamor najraje zahaja vsako leto na počitnice. Lansko leto je srečno prestal težko operacijo na slepiču. Operirali so ga naši zdravniki v Leonišču. Sedaj je zdrav in veselo čaka, da pride zopet v svoj rojstni kraj pod Triglav.

Vrnitev

Iz prostovoljnega pregnanstva, v katerem je prebil šest let, največ v Zenevi, se je vrnil te dni Gabro Jovanović, pristaš HSS. V Splitu so mu prijatelji in organizacije HSS priredile prisrčen sprejem.

Dr. Mehmed Spaho

V nedeljo zjutraj je umrl v Beogradu prometni minister dr. Behmen Spaho. Zadel ga je srčna kap.

Dr. Spaho se je ravnokar vrnil iz Nemčije, kjer je obiskal razne tovarne in se pogajal za dobavo železniškega materiala.

Dr. Spaho je bil med tremi ustanovitelji stranke JRZ. V njej je zavzemal mesto podpredsednika. Z njim je bila ključena v JRZ celotna Jugoslov. muslimanska organizacija. Muslimanske vrste v JRZ so se pričele rahljati, ko je stopil dr. Spahov ožji prijatelj in njegov dolgoletni sodelavec dr. Behmen na stran dr. Milana Stojadinovića.

Dr. Spaho je bil sposoben politik in je za časa svojega sodelovanja v vladi polagal največjo važnost na gospodarsko stran. Bosna in Hercegovina je imela od njegovega sodelovanja v vladi velike koristi.

Nova omladinska organizacija

Jugosl. nac. stranka je bila ustanovljena na praznik sv. Petra in Pavla v Stražišču pri Kranju. Na zborovanju je bilo preko 100 fantov, ki so sklenili, da organizirano vodijo borbo za svoje pravice in za velike narodne cilje. Na zborovanju sta poročala Milan Mravlje in doktor Branko Alujevič.

Združenje vseh radikalov v JRZ odklonjeno

V Beogradu so se sestali pristaši Ace Stanojevića iz Beograda pod predsedništvom bivšega ministra Miloša Bobića. Razpravljali so o političnem položaju in akciji dr. Laze Markovića in Ante Radojevića, ki se skupaj z bivšim ministrom Božo Maksimovićem zavzemata za povratek staroradikalov v Jugoslovensko radikalno zajednico. Po poročilih dr. Ninčiča, Miše Trifunovića in Krste Miletića so bili sprejeti sklepi, s katerimi se odobrava stališče Ace Stanojevića

in prijateljev, da mora ostati grupa starih radikalov tudi v naprej samostojna in v najožji povezaniosti z ostalo združeno opozicijo.

Konferenca pri dr. Mačku

Pretekli petek je prispel z avtomobilom iz Kupinca v Zagreb predsednik HSS dr. Maček. Po svojem povratku se je najprej sestel s predsednikom »Gospodarske sloge« dr. Rudolfom Bičanićem. Nato je sprejel vodstvo Samostojne demokratske stranke: Večeslava Vilderja, senatorja dr. Milana Kostića, dr. Budisavljevića in Savo Kosanovića. Z njimi je razpravljaj o razgovorih, ki so jih imeli po pogrebu pokojnega Joea Jovanovića v Beogradu s predstavniki beograjske združene opozicije in Jugoslovenske nacionalne stranke.

Predsednik vlade na Bledu

Takoj po pogrebu dr. Mehmeda Spahe v Sarajevu je odpotoval predsednik vlade gospod Dragiša Cvetković v Slovenijo in se nastanil na Bledu.

Desetletnica smrti dr. Gregorja Zerjava

Zveza kulturnih društev v Ljubljani je priredila 26. junija, na predvečer smrti svojega ustanovitelja in prvega predsednika dr. Gregorja Zerjava spominsko žalno svečanost z lepim pietnim sporedom. Na žalni svečanosti v veliki dvorani Kazine je govoril g. dr. Stojan Bajič. V svojem govoru je v zgoščenih oblikah prikazal

ogromno nacionalno delo, zasluge za osvoboditev izpod avstrijskega jarma in za zedinjenje s Hrvati in Srbi v lastni neodvisni državi, nepretrgano verigo borb, uspehov in trpljenja polno življenja enega najizrazitejših borcev naprednih in nacionalnih Slovencev, dr. Gregorja Zerjava. Dr. Zerjav je bil velik mož. Fanatično je veroval v popolno zmago nacionalne misli in v osvoboditev slovenskega naroda. Vse njegovo življenje je bilo posvečeno tej veliki ideji. Za njo je trpel po ječah, v pregnanstvu in bil skoro obsojen na smrt kot veleizdajalec. Toda nobena kazen trinogov ga ni odvrgla od te borbe do končne zmage do svobojenja in zedinjenja Jugoslovancev.

Okrog sporazuma

Casopisje JRZ vzdržuje vesti, da se razgovori o sporazumu nadaljujejo in da bo v kratkem prišlo do odločilnega trenutka. Na te vesti odgovarja glasilo dr. Vl. Mačka »Hrvatski dnevnik«, da mu ni o takih razgovorih ničesar znane in da ne vidi nobenega dejanja, ki bi

SCHICHTOV RADION
pere hitreje

Perila ni treba več toliko
menicati in po več ur. stati
za pralnim koritom. Če ga
kuhate v raztopini Radiona,
bo perilo v najkrajšem času
bleščeče čisto in snežnobelo.

RADION BELINA!

moglo take vesti opravičevati. »Hrvatski dnevnik« tudi poziva raznašalce takih vesti, daj naj določno povedo, med kom naj bi se razgovori vršili.

Na »Slovenčev« vest, da je končni sporazum na vidiku in da se je našla nova oblika za ureditev hrvatskega vprašanja in da sta se obe stranki, to je predsednik vlade in dr. Maček sporazumeli glede spremembe nekaterih svoječasno sprejetih predlogov, odgovarja »Hrvatski dnevnik« takole:

»Čudimo se, da objavlja resen politični list v svoji politični rubriki take pripovedke. S tem, da je naslovil to svojo informacijo z vprašanjem, je že sam priznal, da ne veruje v njeno točnost. Še bolj pa je to potrdil z zaključkom te beležke, v kateri pravi, da se bodo pogajanja pričela prihodnje dni, če se že niso.«

Tako govori resničen kristjan

V Tuzli je bil na praznik sv. Petra in Pavla evharistični kongres za sarajevsko nadškofijo. Verniki vseh ver so priredili sarajevskemu nadškofu svečan sprejem. Nadškof dr. Šarić se jim je zahvalil rekoč:

»Dragi bratje katoliške, pravoslavne in muslimanske vere! Iskreno se vam zahvaljujem za ljubeznivi sprejem. Vedite, da vas ljubim vse brez razlike z isto ljubeznijo. Zapomnite si, da leži moč naše države samo v slogi med Srbi in Hrvati. Bratje Srbi, naj vam bo hrvatsko ime prav tako drago in ljubo, kakor je meni srbsko. Delajte in razvijajte svoje sposobnosti, ker nad nami bdi in čuva en sam Bog!«

Politični naslednik dr. Spahe

Ob priliki pogreba prometnega ministra g. dr. Mehmeda Spahe so se zbrali v Sarajevu muslimanski senatorji in narodni poslanci JRZ na posvet in so izvolili za političnega naslednika pokojnemu Spahi ministra brez listice dr. Džafer Kulenovića.

Izključevanje iz JRZ

Sreske organizacije JRZ so pričele izključevati poslance, ki so podpisali interpelacijo dr. Milana Stojadinovića. Tako so v Šibeniku izključili poslanca dr. Grubišića, na Sušaku pa dr. Vinka Mikuličića.

Kaj se godi po svetu

Nevarna napetost

zadnjih dni je zopet nekoliko popustila. Po raznih pripravah je živila svetovna javnost nekaj dni v mučnem prepričanju, da bo Nemčija vključila v svojo državo območje svobodnega mesta Gdanska.

Ker se to kljub drugačnim znakom ni zgodilo, sklepa tisk demokratičnih držav, da so bile vse priprave z nemške strani samo poskusen balon, ki naj pokaže, kako bi Poljska, Francija in Anglija odgovorile na zasedbo Gdanska.

Vojaške priprave v Gdanku se še nadaljujejo. Zato vojna nevarnost še ni odstranjena, vendar upajo nekateri državniki na mirno poravnavo in rešitev sporov.

Vojna in žetev

V svetovnem tisku tudi mnogo razpravljajo o vprašanju vojne v zvezi z žetvijo.

Ker mora Nemčija računati na žetev, ni verjetno, da bi dejansko skušala rešiti vprašanje Gdanska pred žetvijo. Za žetvena dela potrebuje namreč Nemčija najmanj 250 tisoč poljskih delavcev. Poleg tega bi bilo precej njenih žitnih polj v vojnem območju.

Poleg naštetih vidijo strokovnjaki še več vojaško-tehničnih razlogov, po katerih sklepajo, da trenutno še ni misliti na izbruh vojne. Res pa je, da se ves svet pripravlja na morebitno skrajnost, o kateri nihče ne more natančno povedati, kdaj utegne nastopiti.

Pogajanja z Rusijo

bodo menda v kratkem končana. V angleških krogih sodijo, da so zadnji angleško-francoski predlogi za trajen sporazum z Rusijo zadovoljili moskovske diplomate in je zato pričakovati v kratkem končnega podpisa sporazuma.

Z druge strani prihaja vest, da bo Papien, nemški poslanik v Ankari, v kratkem odpotoval v Moskvo. Njegova naloga bo menda silno važna in strogo zaupna.

Papien je že prispel iz Ankare v Berlin, kjer baje samo še čaka končnih navodil za potovanje v Moskvo.

Totalitarne države

se po službenem italijanskem poročilu opirajo na oboroženo silo, ki bo štela v primeru spopada do 300 vsestransko dobro oboroženih divizij in bo skupno z rezervami lahko postavila na bojišča do 25 milijonov mož. Italija sama razpolaga s 100 divizijami.

Isto poročilo trdi, da Francija v primeru spopada ne bo mogla zadostno braniti svojega

dominiona v Indokini in da Anglija ne bi mogla na Daljnem vzhodu dovolj nastopiti s svojo mornarico, ker bi bila v tem primeru ogrožena angleška obramba Sredozemlja.

Taka in podobna razmišljanja sicer označujejo resnost današnjega svetovnega položaja, po drugi strani pa tudi posredno pričajo, da se državniki zavedajo velikanske odgovornosti za svoje delo pred narodi in pred zgodovino.

Ako je ta zavest odgovornosti dovolj velika, potem mir nikakor še ni izgubljen.

Anglija na Balkanu

Pretekli teden je prispelo v solunsko luko pet angleških vojnih letal, s katerimi se je pripeljalo 24 angleških pomorskih strokovnjakov.

Baje hočejo Angleži v najkrajšem času zgraditi v Solunu veliko pomorsko oporišče za vojne ladje in letala. Izkoristili bodo za to solunsko luko in obalo Kalkidike.

Za miren sporazum

se po ameriških poročilih trudi zlasti predsednik Roosevelt. Ta je nedavno poklical ameriškega veleposlanika v Londonu Kenedyja v Washington na poročanje.

Kenedy bo odpotoval v Ameriko z letalom. Prav zaradi tega sklepajo, da mora biti njegova pot izredno važna in nujna.

Hitler in Mussolini sta se pretekli teden dvakrat sestala. V Ameriki sklepajo, da tudi šefa totalitarnih držav ne želita vojne, hkratu pa ne dovoljujeta, da bi jima velesile vsilile spremembo totalitarne politike.

V Ameriki še vedno upajo, da pride do svetovne konference, na kateri naj bi se na miren način obravnavala in rešila vsa vprašanja, naglašajo pa, da novo Monakovo nikakor ni več mogoče.

Odkrilo vohunstvo

V Lüttichu (v Belgiji) so nedavno oblasti odkrile vohunsko družbo, ki je delala za Nemčijo.

Vodil je to delovanje neki Lütgar iz Aache-na, podatke pa mu je dajal poročnik Dombret iz kartografskega instituta belgijskega generalnega štaba.

Oblasti so doslej prijele 7 oseb. Lütgarja so zgrabili prav v trenutku, ko je hotel z važnimi podatki oditi v Nemčijo.

Preiskave so se vršile v vsej tajnosti, nato pa so oblasti odločilno nastopile z vso naglico.

Med aretiranci je tudi več belgijskih državljanov, katerih imena pa oblasti doslej v interesu nadaljnjih preiskav prikrivajo. Poročnik

Dombret je že priznal, da je že izza l. 1937. tu-jim vohunom za denar dajal važne podatke o belgijskih utrdbah ob reki Maassi, kar je bila največja tajnost belgijskega generalnega štaba.

Razume se, da so odkritja vzbudila velikan-sko pozornost v vsem belgijskem tisku, javnost pa z napetostjo pričakuje obravnave in sodbe.

Nov davek

Na podlagi § 19 finančnega zakona je bil uveden letos nov davek za narodno obrambni sklad. Davek se bo pobiral deset let od 1. julija 1939 do 1. julija 1949. leta.

Za odmero tega posebnega prispevka služi lanskeletni skupni predpis neposrednih davkov, ki se knjižijo skupno v glavni davčni knjigi ene davčne uprave. V ta skupni predpis se računajo zgradarina, pridobnina, zemljarina, dopolnilni davek, družbeni davek, rentnina in samski davek. Ne pride pa v poštev poslovni in luksuzni davek in vojnica. Prispevek za obrambni sklad se bo pobiral po posebni lestvici.

Od oseb, ki imajo tri ali štiri zakonske žive nedoletne otroke, se pobira posebni prispevek po najbližji nižji stopnji, torej za eno stopnjo nižje; od oseb pa, ki imajo pet ali več zakonskih živih nedoletnih otrok, se pobira prispevek po nadaljnji naslednji nižji stopnji, torej za dve stopnji nižje od redne stopnje, v katero bi take osebe po višini svojega davčnega predpisa spadale.

Od oseb nad 30 let starosti, ki niso poročene, kakor tudi od oženjenih ali vdovcev brez otrok, se pobira posebni prispevek po naslednji višji stopnji, v katero bi taka oseba po višini svojega davčnega predpisa spadala.

Dobrova pri Ljubljani

Globoko nas je presunila tužna vest, da je umrl v petek dne 23. t. m. za slepičem v najlepši dobi 38 let sin posestnice in mlinarice v Razorih pri Dobrovi gospod Jernej Dolinar, po domače »Ovnov«. Pokojni je bil vzor kmetskega mladeniča, kakršnih le malo rodi kmetske matere. Poleg vodstva obširnega posestva, katerega je vodil dolgo let, je našel še vedno dovolj časa za udejstvovanje na političnem, prosvetnem, osobito pa na gospodarskem polju. Deloval je kot odbornik pri kmetski podružnici, sadjarski podružnici, pri krajevni organizaciji Jug. nac. stranke ter pri strelski družini. Povsod, kjer je šlo za napredek, si ga našel tihega in delavnega, tako, da so se povsod upoštevali njegovi nasveti. Kako je bil priljubljen in spoštovan pri vseh rajni Jernej, je dokazal v ponedeljek, dne 26. t. m. njegov pogreb na dobrovsko pokopališče. Kljub največjemu kmetskemu delu je bilo v sprevedu ogromno število sorodnikov, tovarišev in znancev, ki so okrasili njegov prerani grob s števil-

Izza dni kmetsko-demokratske koalicije, ko so se združili s hrvatskim kmetskim gibanjem vsi slovenski kmetsko-napredni in demokratični krogi. Z leve na desno: senator Ivan Pucelj, dr. Vl. Maček, St. Radič, dr. A. Kramer in dr. Gregor Zerjav. — Dva japonska stražnika pred angleškim podjetjem v Postingu pri Šanghaju. — Ruski letalci.

nimi venci. Težko ga bo pogrešala užaloščena družina pri obsežnem gospodarstvu, toda še težje ga bomo pogrešali mi pri naših organizacijah. Prezgodaj si nas zapustil, dragi Jernej, a v spominu nam ostaneš trajno. Počivaj v miru. Preostalim naše iskreno sožalje. **Tovariši.**

Kmetška mladina

Vače

Na praznik 29. junija je priredilo Društvo kmetških fantov in deklet tekmo koscev, ki se je spremenila v veličastno manifestacijo kmetške misli.

V zgodnjih popoldanskih urah se je zbrala vsa zavedna kmetška mladina vaške občine in se formirala v krasno povorko, ki je bila izraz navdušenja in volje kmetške mladine, da se bori za novo bodočnost slovenske vasi. Vsak, kdor je čul in videl vaško kmetško mladino, je moral priznati, ko je korakala v povorki, da je edino zdrava in sposobna za borbo na podeželju.

Po prihodu povorke na tekmovalni prostor je pozdravil množico kmetškega ljudstva predsednik društva tov. Ivan Obreza. Za njim je spregovoril delegat novomeškega Okrožja kmetških fantov vin deklet tov. Josip Udovič, ki je poudarjal potrebo po slogi, ki je vasi tako potrebna. Delegat Zveze kmetških fantov in deklet tov. Jože Daneš pa je v svojem govoru prikazal borbo kmetških borcev za pravice kmetškega ljudstva. V klenem govoru je pozval kmetško mladino, da stopa po stopinjah kmetških voditeljev, da si bo priborila nove, lepše čase.

Sledila je tekma, ki so jo spremljali vsi z največjim zanimanjem. Prvo mesto si je priboril tov. Maks Razpotnik, ki je prejel za nagrado uro. Drugi je tov. Albin Vrhovec in tretji tov. Tone Rebolj.

Po končani tekmi se je razvila prijetna zabava. Kmetški praznik na Vačah je mnogo doprinesel k utrditvi kmetške misli v Zasavju, kar je toplo pozdraviti.

Sv. Lovrenc v Slovenskih goricah

Naše »Društvo kmetških fantov in deklet« priredi v nedeljo dne 9. julija t. l. tekmo žanjic in srečolov s kmetško veselico pri gospe Urši Podhostnikovi v Juršincih. Vljudno vabimo vsa sosednja tovariška in druga društva, da nas na ta dan v čim večjem številu obiščejo. Pričetek tekme žanjic ob 3. uri popoldne.

Bizeljsko

»Društvo kmetških fantov in deklet« priredi v nedeljo 9. julija kmetški praznik, združen s tekmo žanjic in mladinskim zborovanjem. Spored obsega povorko konjenikov, žanjic mladega naraščaja, okrašenih vozov in kolesarjev. Po zborovanju in tekmi se bo vršila kmetška veselica. Iz vseh vasi, na tekmo vsi! Kmetška sloga naj živi!

Duplje

V proslavo kmetškega dela priredi Šmarnogorski okraj v nedeljo 23. julija v Dupljah okrajno tekmo žanjic. Spored: 1. ob 2. uri popoldne zbirališče žanjic, konjenikov, kolesarjev in naraščaja pri Jegliču v Zg. Dupljah; 2. ob pol 3. uri odhod povorke z godbo na čelu na tekmovališče; 3. kmetško mladinsko zborovanje, na katerem govorijo predstavniki kmetško mladinskega gibanja; 5. tekma žanjic; 6. kmetška veselica in razdelitev nagrad. Sodeluje priznana domača godba! Le vkup, le vkup, uboga gmajna!

Gor. Petrovci

Da počastimo in proslavimo kmetško delo priredi tukajšnje Društvo kmetških fantov in deklet 9. julija kmetški praznik s tekmo žanjcev.

Rajši več kakor premalo!

Čim več prostora, tem udobnejša in lepša je voznja. Podobno je pri zajtrku. Bela kava nam bolj ugađa, če je pripravljena z dobro mero »Pravega Francka«, kajti ta kvalitetni dodatek daje kavi fin okus in lepo barvo ter je poleg tega zdravju koristen.

Franck
KAVNI PRIDATEK

Zbirališče tekmovalcev in ostale kmetške mladine je pri Föršu v Gor. Petrovcih. Pred tekmo se vrši kmetško mladinsko zborovanje, na katerem govorijo zastopniki kmetško mladinskih organizacij. Vabljeni vsi!

Šinkov turn

Društvo kmetških fantov in deklet priredi tekmo žanjic v Kozesah. Na sporedu je poleg tekme še povorka, kmetško mladinsko zborovanje in kmetška zabava. Pridite vsi, da skupno proslavimo praznik kmetškega dela.

Sv. Bolfenk pri Središču

V nedeljo dne 9. julija priredi naše Društvo kmetških fantov in deklet v Lačavesi praznik žetve z veliko tekmo žanjic. Spored: Do 2. ure zbiranje žanjic, koscev, jahačev in drugih skupin pri tov. J. Tomažiču na Vitanu. Ob pol 3. uri odhod povorke v Lačaves. Ob 3. uri sprejem go-

Iv. Nemec:

MOLK

Voz se je skril za ogrom in z njim vred Hitrec. Voz je sicer tožil in škripal pod težo, toda Hitrec ni spustil glasu.

»Zakaj oče nič ne odgovori, mama?«

»Ne vem, že dva dni ne govori, ne vem!«

»Idi, Joža, sedaj v log po živino, gnoj bo že moral oče sam nabasati! Umij noge, da mi spotoma prineseš šibice! Bo potem Katra pomagala očetu.«

Joža je hitro stekel k vodnjaku in očistil umazanijo, Mica pa mu je prinesla 1 dinar.

»Hitro pridi, Joža!«

»Bom!«

»Reci Katri, naj živino spotoma napoji!«

»Pri vodovodu?«

»Spotoma v potoku, saj je čista voda.«

»Eno ali dve škatli?«

»Dve prines!«

Joža je odhitel, Mica pa si je morala umiti roke in se spravila k maslu.

3

Tisti dan proso ni bilo vsejano! Kako bi tudi bilo pri vsej preobloženosti, saj je Hitrec komaj, komaj navozil gnoja in pozno v noč trosil navožene kupe. Mica seveda tudi ni utegnila, ker je imela toliko domačih opravkov kakor že dolgo ni bila vajena! Legla je še le po enajsti uri, svinjskega kotla niti napolnila ni. Po navadi je zjutraj prvo zažgala butarico suhih vej pod

kotlom, danes zjutraj pa je morala še le napolniti zelenjave, ki jo je zadnjih par dni kuhala med krompirjevimi izrezki.

Hitrec se je zgodaj odpravil na oranje in potegnil prvo brazdo čez suho deteljišče, ki je zaradi sušnih dni izgubilo zadnje kaplje vode.

Joža tudi ni mogel bolj hiteti, kot so njegove mlade moči dopuščale. Preden je zadnji kup raztrosil, je Hitrec potegnil brazdo brez gnoja.

Trdo oranje se je že v zgodnji uri prašilo. Hitrečeve roke so drhtele na plužnih ročicah, lice pa je nakremžil v globoke brazde, v katerih se je naselil prah. Konji so zelo počasi vlekli, ker so se trde grude mukoma trgale in valile za plugom. Čila, ki je vlekla naprej, ni dolgo ostala suha; najprej so se ji orosili križi, nato pa ves trebuh. Tudi Luci ni prizaneslo oranje osušenega deteljišča, ker je kljub manjšemu napejanju od Čile vedno bolj zaostajala.

Pri tretjem razoru Hitrec ni več vzdržal napora. Zaobrnil je kobilu pod bližnjo hruško in se vsedel na plug. Iz zavihanih rokavov sta mu štrleli tresočiji roki z napetimi žilami, ki so burno pretakale kri. Hitrec je ponudil kobilama nekaj sena pomešanega s svežo travo, pogled pa mu je odhitel na oranje, ki je naravnost strahotno izgledalo. Debele trde grude so pokrile vse izorane razore kakor grozeče kamenje! Joža je pridno pri spodnjem koncu razbijal zasušeno zemljo, raz lice pa so mu padale debele znojne kaplje, kakor redke kaplje dežja, ki ga je zaman pričakovala zemlja.

So zelo trde, Joža?

Joža ni opazil matere, ki je prinesla zajtrk.

Kar ustrašil sem se, mama, vroče je ali imaš kaj dobrega v košari?

Si lačen, Joža?

Grude so tako trde, pa so mi kar želodec pretegnile. Kaj si prinesla, mama?

Potrpi malo, ajdove žgance, Joža. Pojdi, greva k očetu.

Joža je zadel motiko na rame in sledil dišečim ajdovim žgancem, ki jih je kar z očmi požiral v zaprtem jerbasu.

Ko je Mica položila jerbas na tla in razgrnila prt, je Hitrec samo zavrtel oči in s tankim glasom kihnil v zrak. Z rokavom je potegnil čez čelo, obrisal potne kaplje in stopil k Luci, ki je stopila na povodce in teptala seno.

Hi, Luca, mrha! — čakaj.

Hitrec je popravil seno, zložil povodce v osmico in jih zataknil Luci za vrat.

Mir, Luca! — pri delu pa si odzadaj.

Pridi, oče, žganci bodo hladni, jaz sem lačen!

No, le jej, Joža, je medlo menil Hitrec in mrko pogledal Mico, ki je nalivala v skledo kislo juhe.

Hitrec je počasi zložil kosti poleg sklede in z okorno roko zagrabil prvi kos žgancev in jih nesel v usta. Dvakrat, trikrat je pregrizel močnato jedačo, toda žgancev ni požrl. Z odprtimi usti je zastrmel v kobile, zdelo se mu je, da v ustih premleva celo posojilnico.

(Dalje.)

stov na njivi tov. Stamparja, ob pol 4. uri pozdravni govori in mladinsko zborovanje. Ob 4. uri tekma žanjic, nato kolesarska dirka na progi Središče—Ormož—Vuzmetinci. Nato se vrši na bližnjem vrtu kmetska veselica s plesom, šaljivo pošto in ribolovom. Vstopnina: prostovoljni prispevek za znak. Igra priznana domača godba. — Prireditev se vrši ob vsakem vremenu. Vabimo vse, da pridete na to lepo prireditev!

Črnelavci

Da se pokažemo pred javnostjo priredimo v nedeljo 16. julija tekmo klepačev z zanimivim sporedom. Stopamo krepko naprej lepši bodočnosti naproti, za to ste vabljeni vsi na prireditev našega Društva kmetjskih fantov in deklet. V slogi in delu vstajamo!

9. julija priredi tukajšnje društvo kmetjskih fantov in deklet tekmo žanjic in kmetsko mladinsko zborovanje. Vabljeni vsi prijatelji slovenske vasil!

Št. Pavel pri Preboldu

Kmetska mladina iz Št. Pavla pri Preboldu je priredila na četrtek dne 29. t. m. velik praznik s kmetsko-mladinsko manifestacijo, združenno z zborovanjem. Kmetska mladina je počastila na slovesen način kmetsko delo ter mu javno in vidno izkazala svojo pripadnost ter obenem sklenila, da bo šla s podvojeno močjo v borbo za njegovo stvarno priznanje. Tej krasni manifestaciji je prisostvovalo blizu 1000 prijateljev in somišljenikov mladega slovenskega kmetskega gibanja, ki dviga slovenskemu kmetu zastavo svobode in pravice.

Pestra povorka se je razvila v Dolenji vasi, odkoder je krenila v dolgem in strmem sprevodu proti Št. Lovrencu, kjer je bila tekma. Lepo je bilo gledati to enotno in urejeno povorko s konjeniki, kosci, grabljicami, kolesarji in pisano množico prijateljev in tovarišev, ki so se pridružili.

Zborovanje je vodil in otvoril tov. Turnšek, ki je uvodoma pozdravil vse prisotne in zastopnika Zveze, potem pa v izbranih besedah pozval mladino, da odločno vztraja do končne zmage.

Za njim je govoril tov. Ivan Nemec. V globoko zasnovanem govoru je razvijal idejo kmetsko-mladinskega pokreta. Tolmačil je množici njegovo delo in njegovo pripravljenost, da bo brezkompromisno branil interese kmetskega ljudstva, zanašajoč se pri tem na zgrajene, sklenjene falange mladega in zavednega kmetskega rodu.

Po tekmi se je razvila na veseličnem prostoru prijetna in domača kmetska zabava, ki se ji je po napornem celodnevem delu priključilo mnogo ljudstva iz bližnje in dalnje okolice.

Petletnica smrti tov. Janžeta Novaka

Dne 18. julija t. l. bo minilo pet let, kar je zatisnil za vedno svoje oči naš vnet tovariš in prijatelj dr. Janže Novak.

Legel si, dragi Janže, v rodno grudo. Tvoj duh pa živi med nami mladimi borci, ki stopamo po potih, ki so nam jih začrtali veliki kmetski pokretaši. Budil si v nas samozavest in ponos na naš kmetski stan in ljubezen do naše rodne grude. Boril si se za pravice kmetske delavce, da bi bilo dano več sonca, svobode in kruha nam malim ljudem. Vodil si nas — ne samo pri tekмах koscev, ampak tudi idejno zmagi nasproti, da dosežemo tiste pravice, ki nam pripadajo po našem delu in številu. Bil si nam tovariš in prijatelj. Kako smo bili veseli, ko si bil v naši sredi, domač, tovariški, vljuden in priprost. Veselil si se z nami, kar si imel, si delil z nami. Odločno si poudarjal, da zasluži rod, kateri biva pod kmetsko-delavsko streho, več spoštovanja, pravic in kruha kakor ga pa dobiva danes. Krepko si se boril za te naše osnovne pravice. — Slava Ti, dragi Janže!

Kušar Ivan.

Iz naših krajev

× Vse one naročnike »Kmetjskega lista«, ki so prejeli v zadnji številki položnice, prosimo, da se jih zanesljivo poslužijo in poravnajo pravočasno zaostalo naročnino, sicer bomo neljubo primorani zamudnikom ukiniti nadaljnjo pošiljanje »Kmetjskega lista«.

× Banski svet dravske banovine je sprejel na izrednem zasedanju nov viničarski red. Novi red predvideva strokovno kvalifikacijo viničarjev, minimalne mezde, relativno stalnost viničarjev in ustanovitev viničarskega sklada. Vsi banški svetniki pa niso bili za novi viničarski red.

× Mlin na 4 kolesa in ugoden prostor za žago je na prodaj v Podturnu pri Dolenjskih Toplicah. Vprašajte pri Kmetjski posojilnici v Ljubljani.

× Prijave za velike konjske dirke na Krškem polju, ki se bodo vršile v nedeljo dne 6. avgusta t. l., sprejema do 30. julija predsednik »Jahalnega in dirkalnega društva« g. Anton Gliha, trgovec in posestnik v Krškem. Prijave naj vsebujejo naslov gospodarja, rodovnik in vse dosedaj dosežene sposobnosti posameznega konja.

× Ogenj je uničil gospodarsko poslopje kmetske Cerina iz Štepanje vasi. Požar je uničil vse seno in veliko orodja. Ogenj so po neprevidnosti povzročili otroci.

× Hrana in razpoloženje. Neki danski zdravnik, ki je dvajset let raziskoval učinek različne povrtnine, je dognal, da na primer krompir pomirja človeka, špinača ustvarja močno voljo, solata iz cikorije pa ustvarja sanjavoost... Kdo bi vedel, ali je vse to natančno tako, toda eno vemo vsi po izkušnjah: skodelica dobre bele kave, pripravljene s Prvim Francem, ki ga izdeluje iz korenin domače, požlahtnjene cikorije, nas vedno spravi v dobro razpoloženje.

× Otrok je zgorel. Na Vidov dan je zgorela lesena baraka v Čretu pri Celju. V baraki je stanovala brezposelna delavka Kranjčeva in njena hčerka s tremi otroki. Iz goreče barake niso mogli rešiti pol leta starega otroka, ki je živ zgorel. Prizadetim je zgorelo poleg tega še vse revno pohištvo, ena koza in prašič.

× Cena prašičem na mariborskem svinjskem sejmu. V petek 30. junija je bilo pripeljanih 84 prašičev, prodanih pa jih je bilo 53. Povprečne cene so bile: 5 do 6 tednov stari prašci 80 do 100 din, 7 do 9 tednov stari 110 do 120 din, 3 do 4 mesece stari 180 do 240 din, 5 do 7 mesecev stari 310 do 450 din, 8 do 10 mesecev stari 470 do 515 din, eno leto stari 710 do 920 din. Svinje so prodajali po 6 do 8 din za kg žive teže in po 8 do 11 din za kg mrtve teže.

× Neurje v Aleksincu. V okolico Aleksince je prihrumela silna nevihta v noči na Vidov dan. Narasli hudournik je vdrl v hiše in hleve ter odnesel 66 krav in volov ter mnogo svinj in drobnice. V hudourniku je utonilo tudi enajst ljudi.

× Goreči avtomobil. Skozi vas Lonjico v zagrebški okolici je vozil tovorni avtomobil. Ljudje so zapazili, da je zadnji konec natovorenega avtomobila v ognju in so pričeli kričati šoferju, ki ognja ni opazil. Ko je plamen objemal že prednji del, je šofer skočil iz drvečega avtomobila. Goreča pošast je drvela nekaj časa sama naprej, dokler se ni prevrnila v jarek in zgorela.

× Denar ne spada v peč. To si bo dobro zapomnil sarajevski bogataš Josip Kampus, ki mu je zgorelo v njej 513.000 dinarjev. Kampus ni zaupal denarja denarnim zavodom pa ga je raje spravil doma v peč, kamor je shranil za 500.000 vložnih knjižic in 13 tisočakov. Kampus je dobil novo postrežnico. Ta se je lotila pospravljanja in je dela vse lepo v red. Ker je bilo namašenega v peči v kopalni polno papirja, ga je zažgala, ne vedoč da je tam spravljeno tudi celo bogastvo gospodarja, ki je našel mesto bankovcev le še kupček pepela.

× Karteli. Na podlagi uredbe o kartelih se morajo vsi karteli prijaviti pri trgovinskem mi-

Za rodno grudo

(Dalje.)

Otroka sta ležala skupaj, kakor da sta priklenjena drug na drugega. Sestajala sta se za grmičjem in mejicami kakor zaročnika in sta se uporno vezala proti teti, ki ni mogla več iz nepetosti. Meta je bila iz dneva v dan tanjša in bolj koščena, je bila vsak korak gospodarju za petami, je žlobudrala vanj kakor sraka in je včasih izustila besede, ki bi bile vredne prerokinja. Gospodar je govoril najmanj, ker je največ trpel pod težo odločitve. Duše otrok in sestre so bile združene v njem.

Možev nekoč tako kremeniti korak je postal plazeč, njegova beseda negotova, pogled pa nezaupljiv.

Obili denar, upanje na donosno kmetijo in lažje delo so ga mikali proč odtod. Grude prsti pa, iz katerih je zrastle, so postale roke, ki so ga držale. Šel je k sorodnikom, ki jih je imel tu in tam po deželi. Vsi so mu svetovali, naj sklene kupčijo. Rekli so mu, da je ob pamet, če ne zgrabi. Šele kasneje bo spoznal, kako mu je bila sreča naklonjena.

Poslušal je in premišljeval v osiveli glavi, češ:

»Naj se odločim kakor koli, se bo obrnilo na slabo.

Neke nedelje popoldne sta prišla dva občinska odbornika na kmetijo. Moža sta vse natanko ogledala in sta potlej s kmetom sedla za mizo. Oba sta bila črno oblečena in temne sence so z njunim prihodom napolnile hišo. Z obrazov pa jima je sijala sama ljudomilost. Vprašala sta gospodarja, kaj hoče storiti.

Kmet se je popraskal po temenu in gledal nekam neodločno predse. Odgovora še zmeraj ni imel pripravljenega. Ker je molčal, je Meta porabila priliko, da si olajša srce. Jeza ji je pa tako stiskala grlo, da bi se bila reva skoraj zadušila. Da ni iz ihtenja bruhnila v glasen jok, je rajši odšla iz sobe. Zdaj sta jela občinska moža, ki sta ju gospodarjeva otroka s pogledi in kretinami čvrsto podpirala, obdelovati kmeta. Občini je bilo namreč veliko na tem, da pride do električne centrale.

»Tvoja hiša je na pol razvalina,« sta mu jela prigovarjati. »Že sto let se je noben živ krst ni dotaknil, da bi kaj popravil na njej. Samo pogled pod, kako je razrit. In nič drugačne niso stopnice. Vse je do kraja obrabljeno in sprhnelo. Vsa hiša kriči po tesarju, zidarju in mizarju.

Če hočeš to popraviti, moraš zabiti v hišo nekaj lepih tisočakov. Ali ni škoda denarja? Tudi vrt bi bil moral že zdavnaj zavarovati s primernim zidom. Če tega letos ne storiš, ti ga hudournik kar na lepem odnese v dolino. Misli na otroka. Ali jima ne privoščiš malo lažjega življenja? Ali naj nekoč, ko te bo že krila črna zemlja, res porečeta:

»Ko bi ne bil oče tako zaplankan, bi lahko živela ko miš v kašči!«

In še tega ne pozabi. Jez z jezerom je sklenjena stvar. Ako ne prodaš zlepa, pojde stvar zgrda in se bo denar prijel advokatov.

To je napravilo na moža največ utisa. Čutil je, da kupčije ne bo mogel več preprečiti, da je vse upiranje zaman. Pogum mu je začel upadati, ko je videl, s kom in kako bi se moral boriti. Vse svoje žive dni se še ni z nikomer tožil in je občutil prav grozo pred advokati. Vrhu tega še ozir na otroke...

Ko sta gospoda zvečer odhajala, sta mu posebno toplo segla v roko. V gozdu pa sta se zasmejala. Sestavila sta mu bila pismo in kmet ga je podpisal. Kupčija je bila že tako rekoč izvršena. (Dalje.)

nistrstvu in voditi v posebnem kartelnem registru. V Jugoslaviji je sedaj prijavljenih že 96 kartelov.

× Slovenska gasilska društva v Pliberku, Globasnici in Št. Jakobu v Rožu na Koroškem so bila razpuščena, njih premoženje pa izročeno nemškim gasilskim društvom.

× Revizija rudarskih in gozdnih koncesij. Minister za gozdove in rudnike pripravlja izpremembo vseh uredb in pravilnikov, ki so ovirali pravilno poslovanje v tem ministrstvu. Minister je že ukrenil vse potrebno v zadevi revizije izključnih pravic in rudarskih koncesij ter njihove revizije. Istočasno bo minister poboljšal ureditev bratovskih skladnic, da bodo bolj odgovarjale interesom rudarjev. Minister bo posvetil vso pozornost tudi ureditvi gozdov, njihovem izkoriščanju in pogozdovanju.

× Šolske razmere v Jugoslaviji. V Jugoslaviji imamo 8612 ljudskih šol s 25.453 razredi. Ljudske šole obiskuje en milijon in pol dece. Preko 200.000 naših otrok pa sploh ne zahaja v šolo, čeprav je po zakonu za to obvezana.

× Delavski kontingent za Nemčijo izčrpan. Ministrstvo za soc. politiko sporoča, da je dogovorjeni kontingent jugoslovanskih delavcev za Nemčijo izčrpan in da se ne bodo več dajali potni listi za zaposlitev v Nemčiji.

× Zvišanje cen papirja. Tovarne za izdelavo papirja in papirne veletrgovine so s 1. julijem povišale cene papirja za 15 odstotkov. To podražitev bo seveda plačal potrošnik, kupec.

× Smrt v planinah. V gorenjskih planinah se je smrtno ponesrečil visokošolec Dušan Klepec. Na praznik sv. Petra in Pavla je odšel s svojimi prijatelji na gore in nameraval preplezati strmo steno Jaloveca. Sredi skal se je pretigala vrh in mladi hribolazec je padel več sto metrov globoko, kjer je obležal na mestu mrtve.

× Zločin? Policija je pretekli petek našla mrtvo s prerezanim vratom Alojzijo Bitežnik na njenem stanovanju v Stožicah pri Ljubljani. O strašnem dogodku je policijo obvestil njen sin, češ da si je mati sama prerezala vrat. Zaradi suma je policija aretirala očeta in sina.

× Nov sokolski dom. Pri Sv. Jurju ob Taboru so otvorili v nedeljo lep sokolski dom in postavili v prelepi Savinjski dolini novo postojanko, kjer se bo mladina vzgajala v narodnem in sokolskem duhu za svobodo in napredek našega naroda.

× Trideset let gasilstva je praznovala preteklo nedeljo gasilska četa v Zagorju ob Savi. V gasilski četi sodeluje še mnogo ustanovnih članov, ki so bili ob proslavi 30letnega jubileja odlikovani.

Iz tujine

■ Poplave tudi v Grčiji. Istočasno ko je zadelo nekatere bolgarske kraje huda nesreča povodnji, je divjalo neurje tudi po Grčiji. Voda je popolnoma uničila tri vasi, osem ljudi je utonilo. Železniške zveze med Solunom in Atenami so pretrgane.

■ Naseljevanje v Ameriki je ustavljeno za pet let. Senatni odbor USA je sprejel zakonski predlog, s katerim se prepoveduje naseljevanje za dobo 5 let. Izjemoma se dovoljuje le 20.000 nemškim židovskim beguncem, starim izpod 14 let, ki se bodo lahko naselili v prihodnjih dveh letih.

■ Ogromen požar sredi Londona je popolnoma uničil sedem velikih trgovskih hiš, a sedem jih je močno poškodoval. Policija sumi, da so tudi ta zločin izvršili irski teroristi. Škoda po požaru znaša več sto milijonov dinarjev.

■ Angleški turisti v italijanskih zaporih. Petorica angleških turistov je hodila po Julijskih planinah na Gorenjskem in zašla čez mejo na italijansko stran. Tam so jih miličniki aretirali in poslali v Gorico in odtod v Trst. Šele na odločno intervencijo angleškega konzula so Italijani izpustili Angleže iz zaporov.

■ Za svojo domovino. Bivši predsednik poljske republike in svetovno znani umetnik na klavir g. Paderewski je podaril v obrambo svoje domovine 1000 zlatov in se obvezal, da bo dajal v iste svrhe po 250 zlotov mesečno. Istočasno je pozval vse Poljake, da mu naj sledijo in žrtvujejo za domovino določen znesek.

■ V Italiji je umrl oče zunanjega ministra grofa Ciana grof Constanzo Ciano.

■ Rumunski patriarh. Rumunska pravoslavna cerkev je izvolila novega patriarha moldavskega metropolita Nikodena, mesto umrlega Mirona Christea, ki je bil tudi predsednik vlade.

■ Silno neurje v Bolgariji je povzročilo ogromno škodo. Reka Rusica je prestopila bregove in porušila okrog 500 hiš. Utonilo je 100 ljudi. Ponesrečencem je prihitelo na pomoč vojaštvo in Rdeč križ.

■ Med Ameriko in Anglijo je bil sklenjen dogovor za preskrbo »železnih rezerv« v slučaju vojne. Po tem dogovoru bodo Zedinjene države vskladišile bombaža za 16 milijard dinarjev, Anglija bo pa pripravila za enako svoto kavčuka. Dogovor je sklenjen za dobo sedmih let.

■ Razlastitev semenišča. Nemške oblasti so razlastile v Linzu katoliško semenišče, ki ga bodo morale cerkvene oblasti izprazniti do srede julija.

■ Pogumen poskus. Ameriški zdravniki bi radi ugotovili, ali se malarija prenaša od matere na otroka. Javilo se je 30 pogumnih bodočih mater, ki so jim vcepili malarične povzročitelje. Tri od cepljenih mater so že rodile, pa niso pri nobenem otroku mogli opaziti znakov te nevarne mrzlice.

■ 800 milijonov frankov poskušajo dvigniti iz reke Seine, kjer se je za časa francoske revolucije potopila ladja »Telemaque«. V njej se je nahajal zlasti zaklad v vrednosti 800 milijonov frankov.

■ Italijanski vojaški manevri se bodo letos vršili v Gornji Italiji v dolini reke Pada. Pričeli se bodo 3. avgusta.

Navadi
svojega otroka
pravočasno na
pravilno nego zob!

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

■ Tudi na Češkem popisujejo premoženje Židov. Židje morajo do konca julija prijaviti svojo udeležbo v vseh podjetjih, zlato, platino in vse dragulje. Teh stvari Židje ne smejo prodajati.

■ Srečna država je Švedska, kjer so pričeli zniževati davke zaradi izboljšanja gospodarskega stanja. Drugod se ponavadi v takih primerih davki zvišujejo.

■ Nova podmornica. Francija je sklenila zgraditi novo veliko podmornico namesto potopljene »Feniksa«. Nova ladja bo imela isto ime.

■ Pomlajevalna ruda. Iz Stockholma poročajo, da so v srednji Švediji odkrili radioaktivno rudo, ki je za človeški organizem jako koristna. Strokovnjaki, ki so preizkušali rudo 144 dni, pravijo, da se čutiljo pomlajene za dvajset let.

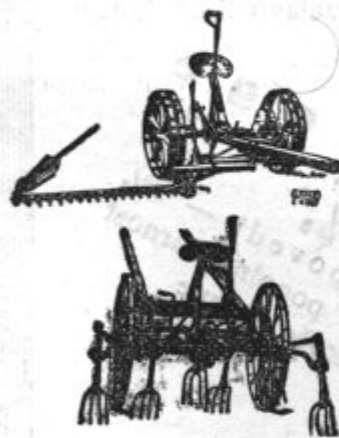
■ Zarota. V Romuniji so odkrili novo zaroto razpuščene fašistične organizacije Železne garde, čije vodja Codreanu je bil s svojimi najbližjimi sodelavci na begu ustreljen. Sedanja zarota je bila naperjena proti predsedniku vlade Calinescu.

■ Vojna in mir sta odvisna od 1500 ljudi, tako dokazuje ameriški profesor dr. Butler.

■ Ni dobro biti Žid. Nemške protizidovske ukrepe izvajajo tudi na Slovaškem, kjer vlada krščanski fašizem Hlinkove garde. Od prepovedi v raznih šolanih poklicih in trgovini so sedaj prepovedali Židom nakupovanje zemlje. Vsem posestnikom bo pa zemlja odvzeta.

■ Ognjenik Krakatau je pričel ponovno bruhati v Nizozemski Indiji. Pri izbruhu so se ognjeni stebri dvigali do 9000 m visoko. Krakatau je l. 1883. ubil in zastrupil 40.000 ljudi. Izbruh je bil tedaj tako močan, da je neslo pepel več tisoč kilometrov daleč. Zaneslo ga je celo v Evropo.

■ Amerika za javna dela. Predsednik Zedinjenih držav Franklin Roosevelt pripada demokratski stranki, čije pristaši so po veliki večini delovni stanovi, zlasti farmerji in delavci. Velekapital in meščanstvo se oklepata republikanske stranke. Zaradi nastale gospodarske krize, ki je zajela tudi Zedinjene države, je Roosevelt močno omejil brezmejno svobodo bančnega in industrijskega kapitala, ga pritegnil tudi k socialni akciji in z ogromnimi javnimi deli skoraj odpravil brezposelnost, poživil trgovino doma in z inozemstvom in podprl skoro uničenega kmeta. Nekajkrat je brezposelnost dosegla blizu 12 milijonov ljudi. V bodočem letu bo potrošila Amerika 250 milijard dinarjev za javna dela. S takimi širokopoteznimi socialnimi ukrepi si je Roosevelt pridobil med delovnim narodom veliko zaupanje in priljubljenost in bo gotovo, v tretjič izvoljen za predsednika, ako bo zopet kandidiral.

LANZ
kosilni stroj

LANZ
obračevalec za seno

so stroji,
ki jih kmetovalec potrebuje

Na zalogi jih ima stalno

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI
NOVI TRG ST. 3

■ **Odkrit tihotapski rov.** Francoski carinski uradniki so odkrili v obmejni vasi na francosko-belgijski meji pod neko hišo podzemeljski rov, ki je vodil na belgijsko stran. Skozi ta rov so špretni tihotapci prenašali in prevažali tihotapsko blago iz ene države v drugo. Tihotapce so zaprli.

■ **Jeklena zatočišča.** Na Angleškem so zgradili že 650.000 jeklenih zatočišč pred zračnimi napadi. Pripravljenih imajo 15 milijonov plinskih mask za odrasle in 1.250.000 za otroke.

■ **Med češkimi begunci na Poljskem** se nahajata tudi generala Krejči in Prhala. Prvi je bil načelnik gen. štaba češkoslovaške vojske, drugi pa minister Podkarpatske Rusije.

Živinski sejmi

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Ljubljani. Voli I. vrste 5.50—6, II. 5—5.50, III. 4 do 4.50, telice I. vrste 5.50—6, II. 5—5.50, III. 4 do 4.50, krave I. vrste 4—4.50, II. 3.50—4, III. 2.50 do 3, teleta I. vrste 6.50—7, II. 6—6.50, prašiči špeharji 8.50—9, prašiči pršutarji 7 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del 10, zadnji del 12, II. vrste prednji del 8, zadnji del 10, svinjina 14, slanina 15—17, svinjska mast 18—20, čisti med 16, goveje surove kože 12, telečje surove kože 16, svinjske surove kože 10 din za 1 kg. Pšenica 190—210, ječmen 195—220,

rž 195—200, oves 195—230, koruza 185, fižol 360—400, seno 90, slama 60, pšenična moka 260 do 350, koruzna moka 210, ajdova moka 400 do 500 din za 100 kg. Drva 100—110 za kvadratni meter, jajca 0.65—0.75 za 1 komad, mleko 2 do 2.25 za liter, surovo maslo 24—32 din za 1 kg.

„Kmetijski list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, polletno 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Neprilagojena pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

KMETJE!

Ako imate kaj naprodaj, ako hočete kaj kupiti, ali česa iščete, inserirajte to najprej v svojem „Kmetiskem listu“! — Cena malim oglasom je samo 1 din za besedo

Razne vrste

zdravilnih zelišč

kupuje po najvišjih dnevnih cenah
Kmetijska družba r. z. z o. z. Ljubljana
Novi trg 3

Zahtevajte informacije — pošljite vzorce in ponudbe

Nenadkriljiva kolesa

znamke

„Presto“

z garancijo nudi
na ugodne obroke

Nova trgovina

Ljubljana, Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze)

EKONOM

r. z. z o. z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7

(v lastni hiši)

telefon interurban 25-06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Statna zaloga vseh umetnih gnojil (rud, superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne Illovač, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.

T

ISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

**ISKARNA
MERKUR**

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23

TELEFON ŠTEV. 25-52

Kmetijski hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47

Rač. pošt. hran. št. 14.257

Brzjaviti: Kmetiskidom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

**Daje kratko-
ročna posojila**

**Izvršuje
ostale denarne posle**

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Nove vloge
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune